

EEN BELG IN TEXAS EN IN DE SECESSIEORLOG

**Edmond Noirsain
(1830-1868)**

door Serge Noirsain
Vertaald door William Peynsaert

contact@noirsain.net

Collectie Serge Noirsain
Reproductie verboden

De archieven van mijn familie maar vooral die van het Amerikaanse leger, hebben mij toegelaten om de voornaamste lotgevallen van 1855 tot 1862 die mijn voorouder beleefde in Texas en in de loop van de secessieoorlog te reconstrueren. Edmond Noirsain is het zesde kind van de tien kinderen die voortkwamen uit het huwelijk van Marie-Arthémise Bouchez (1791-1865) en Jean-Baptiste Noirsain (1788-1872), in die tijd arrondissementscommissaris te Antwerpen.

Jean-Baptiste Noirsain,
vader van Edmond.

Edmond Noirsain is in zekere zin een mysterie.

Op 2 mei 1855 neemt hij in Antwerpen plaats aan boord van de *Gaston*, een transportschip dat naar New York vertrekt. Hij onderneemt blijkbaar een zakenreis in omstandigheden die verschillen van een gewone emigratie. Het tijdschrift *Belgian Laces* (n° 121, vol. 31, p. 79) dat zich toelegt op de identificatie en de verdeling van de Belgische emigratie naar de Verenigde Staten wijst uit dat zijn beroep boekhouder is en vermeldt het nummer van de kajuit waarin hij de oversteek heeft gemaakt. Zijn vaartuig meert aan in de haven van New York op 22 juni 1855, kort daarop, omwille van redenen die we nooit zullen kennen, neemt hij op 20 augustus 1855 dienst in het Amerikaanse leger.

Het gedrag van deze hoogopgeleide en welgestelde kerel is op z'n minst een beetje vreemd, want met één pennestreek doet hij afstand van een comfortabel leven in ruil voor een povere solde (10 \$ per maand). Er zijn meerdere verklaringen mogelijk, maar geen enkele valt te verifiëren.

Was hij simpelweg gegrepen door het avontuur of heeft hij van zijn reis naar New York geprofiteerd om te ontsnappen aan een huwelijk of aan een vaderschap? In België zou zijn sociale status hem immers nooit toegelaten hebben om zoiets te ontlopen. In haar memoires vertelt de echtgenote van generaal George Armstrong Custer dat in de periode dat haar echtgenoot de 7de cavalerie commandeerde, hij had opgemerkt dat een deel van zijn mannen zich had geëngageerd om te ontsnappen aan een huwelijk¹.

Het Engels is geen taal die volledig vreemd is aan de familie Noirsain in deze periode. Jules Noirsain, de broer van Edmond, is groothandelaar in ijzerwaren. Regelmatig stelt hij zijn producten ten toon op de internationale markt van ijzerwaren, te Londen. Zijn naam duikt op in enkele catalogi van deze markt².

Jules Noirsain figureert onder andere tussen de stichters van de Vrije Universiteit van Brussel en is de auteur van teksten die voorkomen in *Histoire de la Démocratie et du Socialisme en Belgique depuis 1830*, van volksvertegenwoordiger Louis Bertrand³.

**Uittreksels uit het inschrijvingsregister van
het Amerikaanse leger, in augustus 1855
(Digitale archieven van het U.S. Army)**

ancestry.com

National Archives and Records Administration

U.S. Army, Register of Enlistments, 1798-1914
Record for Edmond Noirsain

Return to Record

1855 Jan - 1857 Sep > A-Z > 166

View All | Print | Order | Options | Share NEW

Zoom In Zoom Out 100%

100	Newcomer	Abraham	Shuster	Penn ^a	31	Painter
1	Nary	Thomas	Sanford	Ireland	31	Laborer
2	Noirsain	Edmond	Louvin	Belgium	35	Bookkeeper
3	Nee	Thomas	Iselway	Ireland	31	Laborer
4	Nazzani	Enrico	Bombardi	Italy	35	Musician
5	Nelson	John	Copenhagen	Denmark	35	Goldsmith
6	Nicol	John	Edinburg	Scotland	35	Soldier
7	Nidhamm	George E.	Mintemung	Germany	31	Farmer
8	Nichols	David	New York City	New York	32	Laborer

Pagina links (deel 1) van het inschrijvingsregister van augustus 1855. Digitale archieven van U.S. Army.

¹ Custer E.B., *Boots and Saddles*, p. 92, New York, 1885.

² *Official catalogue of the great Industrial Exhibition, 1853*, pp. 21-2, 3rd Official Edition Catalogue, Royal Dublin Society. Printed and published for the Committee by John Falconer, 53 Upper Sackville-Street.

³ Fondateurs de l'U.L.B. : www.archive.org/stream/luniversitdebr00vand/luniversitdebr00vand_djvu.txt.

Painter	15	Philadelphia	1855						
Laborer	1	New York	Capt. Barnitt	5	Grey	Brown	Ruddy	5 7/8	
Bookkeeper	30			5	Brown	Black	Fair	5 7/8	
Laborer	6	Fort McNary	Maj. French	5	Blue	Light		5 4/8	
Musician	17	Fort Hamilton	Sgt. Brown	5	Brown	Dark	Dark	5 4/8	
Bolesmith	Sept 8	St. Louis	Capt. Taylor	5	Grey	Light	Fair	5 5	
Soldier	1	Jeff. Vicks	Sgt. Wood	5	Blue	Dark		5 10/8	
Farmer	7	Barbours	M. Nat	5	Grey	Fair	Light	5 4/8	

Pagina links (deel 2) van het inschrijvingsregister van augustus 1855. Digitale archieven van U.S. Army.

Ruddy	5 7/8	8 Aug '60	Exp: of service	(Norp roll)	28 March '61
Fair	5 7/8	8 Aug '60	Exp: of service		
	5 4/8	1 Oct '60	Exp: of service		28 March '61
Dark	5 4/8	4 Oct '60			
Fair	5 5	2 Sept '60	Exp: of service		
	5 10/8	2 Sept '60	Do Do		
Light	5 4/8	10 Sept '60	7 July '60, By Lt. Col. in Co.		25 Oct '60
Dark	5 4/8	1 Oct '60			

Pagina rechts (deel 1) van het inschrijvingsregister van augustus 1855. Digitale archieven van U.S. Army.

Service	(Norp roll)	28 March '61	At Fort Stanton, N.M. & Hospital at Fort.
Service			At Fort Duncan, Texas, & Private.
		28 March '61	
Service			At Fort Laramie, N.T. & Private.
Do			At Fort Laramie, Texas, 1st Sergt.
At: in Co.			At Fort Laramie, N.T. & Private.
		25 Oct '60	
		25 July '61	
		12 July '61	
At: in Co.			At Fort Laramie, N.T. & Private.
			At Fort Laramie, N.T. & Private.

Pagina rechts (deel 2) van het inschrijvingsregister van augustus 1855. Digitale archieven van U.S. Army.

In de loop van mijn genealogisch onderzoek inzake mijn voorouder, heb ik gemerkt dat veel emigranten indertijd bij de Amerikaanse immigratiedienst een plaats van oorsprong en een nationaliteit aangaven die niet de hunne was. Dat is ook het geval met Edmond Noirsain die niet is geboren in Leuven en er ook nooit heeft gewoond. Dat is het geval voor veel andere Belgische immigranten waarvan de geboorteplaats die ze aangaven bij de immigratiedienst niet te verifiëren valt in de archieven van de gemeente die ze als geboorteplaats voorwenden. Dat geldt des te meer als het om een familienaam gaat die erg wijdverspreid is in Franstalig Europa. We stellen vast dat de *National*

archives and Records van het Amerikaanse leger ons het personage met precisie beschrijven. Een zekere luitenant Garnett of Garnitt schrijft hem in, met de volgende vermeldingen : bruine ogen, zwarte haren, goed figuur, meet 5 voet (feet) en 8 duim (inches) (1,72 m). Deze info reist vervolgens naar het ministerie van Oorlog om uiteindelijk te belanden onder het n° 102 van pagina 167 van het grote boek van inschrijvingen van het jaar 1855 (zie de vier voorgaande documenten).

Een prachtige samenloop van omstandigheden zorgen er voor dat de memoires van Aaron Stern toelaten om een deel van het militaire parcours van Edmond Noirsain te traceren. Aaron Stern werd geboren in Pruisen of in Rusland tussen 1830 en 1835. Op 6 mei 1855 scheept hij in richting New York en neemt hij dienst in het Amerikaanse leger op 23 augustus 1855 of dus drie dagen na Edmond Noirsain⁴.

In de jaren 1850 tellen de Amerikaanse strijdkrachten slechts 10 000 à 15 000 man en ze rekruteren niet ten allen prijze. Dit sluit de hypothese uit dat een recruteringssergeant een boerenpummel zat voert om hem te kunnen inschrijven in het leger. Aangezien Stern en Edmond Noirsain hun engagement tekenen met een interval van drie dagen, ontmoetten ze elkaar zeker in het algemeen depot te New York waar de rekruten gedurende enkele maanden hun basisopleiding volgen, vooraleer ze dan naar hun eenheid of een garnizoen gestuurd worden. De twee mannen worden ingelijfd in het 8ste infanterieregiment : Noirsain in compagnie K en Stern in compagnie B, twee compagnieën die dienst doen in Fort Bliss, in het zuid-oosten van Texas⁵.

U.S. Civil War Soldiers, 1861-1865	
Name:	Edmond Noirsain
Side:	Union
Regiment	Union Regular Army
State/Origin:	
Regiment Name:	8 U.S. Inf.
Regiment Name Expanded:	8th Regiment, US Infantry (Regular Army)
Company:	K
Rank Out:	Hospital Steward
Rank Out Expanded:	Hospital Steward
Film Number:	M233 roll 25
Source Information: National Park Service. <i>U.S. Civil War Soldiers, 1861-1865</i> [database on-line]. Provo, UT, USA: Ancestry.com Operations Inc, 2007. Original data: National Park Service, Civil War Soldiers and Sailors System, online < http://www.itd.nps.gov/cwss/ >, acquired 2007.	
Description: This database contains the names of approximately 6.3 million soldiers who served in the American Civil War. In addition to their names, information that may be listed for each soldier includes regiment, company, and rank. Learn more...	

Beschrijving van Edmond Noirsain, 1855-1860. (Digitale archieven U.S. Army)

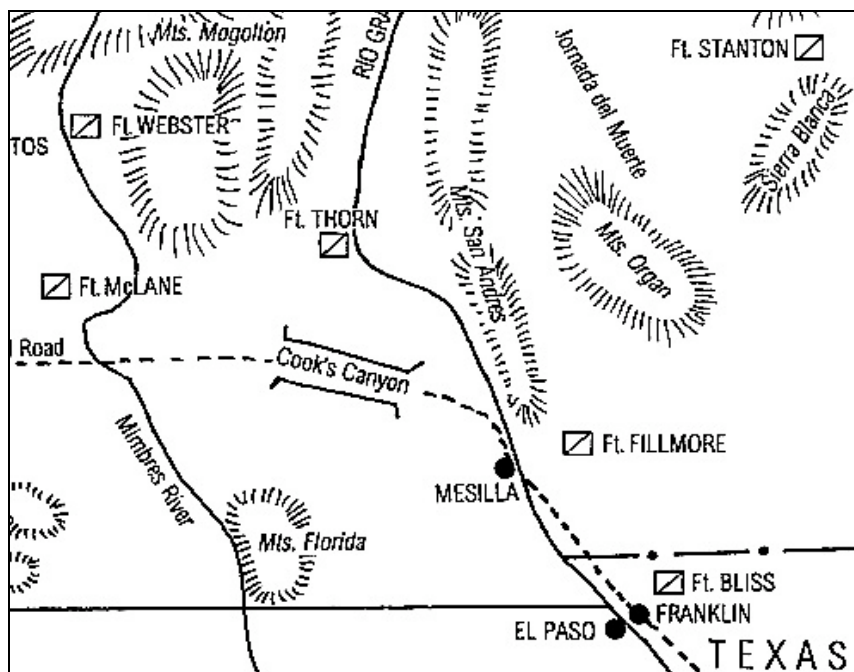
⁴ Botwinck M.E., *Aaron Stern, Corporal, U.S. Army*, www.arlingtoncemetery.net/astern.htm.

⁵ Wilhem T., *History of the 8th US Infantry from its organization, in 1838*, p. 43, Printed at Headquarters, Eighth Infantry, 1873.

Het achtste infanterieregiment werd gevormd in 1838 in Fort Stanbury (Florida). In de periode die volgt op de oorlog met Mexico dient het bijna nooit in zijn geheel op dezelfde plek. Zijn compagniën worden na de laatste oorlog tegen de Seminolen (1849 tot 1855) verspreid over verschillende posten in Texas en in New-Mexico. Dat is dus in de periode dat mijn voorouder aankomt. Normaal gezien gaan infanteriesoldaten die naar deze twee regio's gestuurd worden eerst naar daar via zee tot aan Indianola of Brownsville, afhankelijk van het feit of hun post zich in het centrum van Texas bevindt of aan de rand van de Rio Grande.

In 1875 vernielt een orkaan Indianola, maar aan de vooravond van de burgeroorlog, is dit een rivierhaven in volle economische bloei aangezien de minister van Oorlog er een centraal depot heeft laten bouwen waar alle fortjes van Texas, met uitzondering van diegene die grenzen aan de Rio Grande, afhankelijk van zijn. In de loop van de jaren 1850-1860 zijn deze afgelegen en vaak geïsoleerde posten afhankelijk van een secundair depot dat gebouwd werd op Brazos Santiago, aan de monding van de Rio Grande⁶.

Aangezien ze gaan dienen in hetzelfde fort gaan Noirsain en Stern samen scheep in New York in een stoomschip dat hen naar de haven van Brownsville voert. Daarna eindigen ze hun reis in een veerboot of een stoomboot met een kleine tonnage die de Rio Grande op vaart tot aan de stad El Paso die grenst aan Fort Bliss. Daar nemen ze hun intrek in januari 1856. In het begin maakt de rekrut Edmond Noirsain kennis met de hardheid van het leven in de open lucht en vooral in de schroeierende zon die de fortjes van het Zuid-Westen in vuur en vlam zet. De banden die hij geknoopt heeft met Stern gedurende hun opleiding in New York, tijdens hun trektocht richting Texas en bij hun verblijf in Fort Bliss, raken verbroken wanneer compagnie K (die van Noirsain) verplaatst wordt naar een andere post⁷.

De operatiezone van compagnie K van de 8ste infanterie, in de periode 1855-1860.
Kaart uit *Les guerres indiennes du Texas et du Nouveau-Mexique, 1854-1875*
door Serge Noirsain. (Economica, Parijs 2011)

⁶ Bowden J., *The Exodus of Federal Forces from Texas, 1861*, p. 45-6. Austin, 1986,

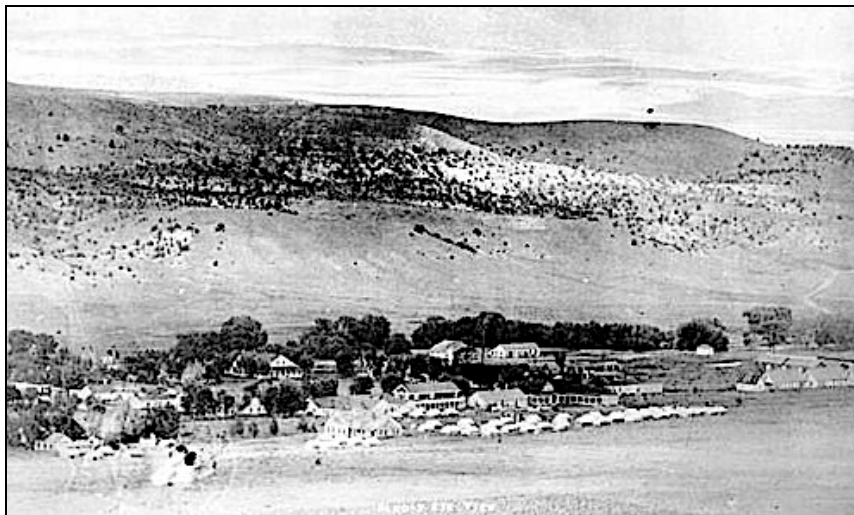
⁷ www.arlingtoncemetery.net/astern.htm et www.usregulars.com/usarmy/8us.html.

Thomas Wilhem noteerde de voornaamste activiteiten van het regiment. Mijn voorouder en zijn compagnie verlieten Fort Bliss op 10 maart 1856 om een groep landmeters te beschermen. Deze waren belast met het in kaart brengen van de spoorlijn die de Pacific Railroad Company wilde aanleggen in de regio. Gezien deze missie zich voltrekt zonder schermutselingen met de indianen wordt compagnie K op 8 september 1856 terug geïntegreerd in Fort Bliss. Echter niet voor lang, want twee dagen later vertrekt ze terug met wapens en bagage richting Fort Stanton in New-Mexico. Op 22 september 1856 slaat ze daar haar kamp op⁸.

In de jaren 1850 lijken de forten van deze regio's niet op de forten die gebouwd werden in Europa en ook niet op diegene die de ronde doen in onze « westerns ». Ze spelen vooral een logistieke rol en dienen voornamelijk als hoofdkwartier voor één of meerdere compagnies en als bevoorradingsposten voor de garnizoenen die er gelegerd zijn en die verkennings - of pacificeringsmissies uitvoeren. In de meerderheid van de gevallen bestaat hun infrastructuur uit bakstenen, van adobe (kleisteen) of hout, die op elkaar geplakt zijn rond een traditionele paradedgrond. Hun gebouwen zijn gewoonlijk het werk van soldaten met lokaal materiaal, vaak van inferieure kwaliteit. Sommige, zoals Fort Phantom Hill, worden snel verlaten, omdat ze te vervallen zijn⁹.

Fort Bliss ca. 1855. (in William W.H. Davis, *El Gringo or New Mexico and Her People* New York, Harper & Brothers, 1857))

Fort Stanton in de jaren 1850-1860. (University of New Mexico)

⁸ Wilhem, op. cit., pp. 45-6.

⁹ Agnew, *Life of a Soldier on the Western Frontier*, pp. 122-4. Mountain Press, 2008 ; Graham R.E., *Federal Forts Architecture in Texas during the 19th Century*, in « Southwestern Historical Quarterly », vol. 74-2-1970.

ancestry.com National Archives and Records Administration U.S., Returns from Military Posts, 1806-1916 Record for Edmond Noirsain

Return to Record Florida > Stansbury, Fort > 1855 May - 1867 Dec > 85 Help

View All | Print | Order | Options | Share NEW

POST RETURN of *Fort Stanton New Mexico*

ENLISTED MEN, "casually at post," who are to be accounted for by NAME.
(See paragraph IX, Circular (A. G. O.) September 30, 1856.)

NAMES (To be arranged according to date when received at the post.)	RANK	REGIMENT	COMPANY	DATE WHEN RECEIVED AT THE POST.	Note 2.—The date and company of the post company, or detachments duplicate of the above officer of the regiment.
<i>Edmond Noirsain</i>	ORDNANCE SERGEANT				
	HOSPITAL STEWARD			...	

Trimesterieel rapport van de aanwezigheden in Fort Stanton van 30 september 1856.
Edouard Noirsain wordt er vermeld als hospital steward. Hij dient in deze positie tot aan het einde van zijn diensttijd. (Digitale archieven van U.S. Army)

Fort Stanton in de vroege XX^{de} eeuw. De gebouwen zijn nauwelijks veranderd sinds 1865.
(Popular Science Monthly, Volume 82)

Edmond Noirsain en zijn compagnie vergezellen de 600 mannen van kolonels Benjamin L.E. Bonneville en Dixon S. Miles op hun expeditie tegen de Mogollon Apaches in New-Mexico in juni 1857. Deze indianen, die gekend zijn als Mimbres, Mimbrenos of Gila Apaches, behoren tot de familie van de Chiricahuas van de beroemde leider Cochise. De andere apachestammen geven hun de bijnaam *Tci-he-ende* (in het rood geverfd), omdat ze een rode streep over hun gezicht trekken als ze op het oorlogspad zijn. Miles en Bonneville raken gefrustreerd, omdat ze hen niet kunnen lokaliseren en compenseren hun tegenslag door andere Apaches aan te vallen, met name Coyoteros die nochtans niet in onmin leefden met het Amerikaanse leger. In die jaren

hielden de Coyoteros zich op in het centrum en het westen van New-Mexico en opereerden ze enkel in het noorden van Mexico. In dit geval hebben ze het ongeluk dat ze zich op het verkeerde moment op de verkeerde plek bevinden, want kolonels Miles en Bonneville zijn vastbesloten om niet met lege handen terug te keren. In de loop van dit korte, maar verschrikkelijke gevecht doden de Amerikanen een veertigtal krijgers en voeren ze 45 vrouwen en kinderen mee in gevangenschap. Bonneville telt slechts negen gewonden onder zijn mannen¹⁰.

Apaches Chiricahuas, ca. 1850-1880.
(Museum of New Mexico and Museum of Arizona)

Van links naar rechts : Lt. George L. Willard die de vennootschap waarin Noirsain geserveerd geboden. (Co. K, van het 8ste infanterie). (Library of Congress)
Amerikaanse infanteriesoldaat in 1855. (Collectie van William J. Schultz)

¹⁰ U.S. Commissioner of Indian Affairs. Annual Report 1857 : Official Reports of Garland, Bonneville, Miles and Ewell, pp. 136-141. National Archives.

Navajo dorp in 1858. (Museum of Arizona)

Navajo krijgers. (Museum of Arizona)

Navahos naar Fort Defiance in Arizona, ca. 1860.
(U.S. Senate Collection of Fine Art, Washington, D.C.)

Op 28 augustus 1857 verlaten luitenant George L. Willard en zijn compagnie K, Noirsain inbegrepen, Fort Stanton om de achtervolging in te zetten op Navajo plunderaars. In dit geval is het bijna zeker dat de infanteriesoldaten op ezels reden. Op 1 september slaan ze hun kamp op dichtbij Sierra Gallina (New-Mexico), ze onderscheppen een groep Navajo's, doden er twee en verwonden er enkele en ze maken hun 9 paarden en 2 500 schapen afhandig. Op 28 september 1857 slaat de compagnie een tijdelijk kamp op in de Chusco vallei en vier dagen later vertrekt ze op een verkenningstocht in de regio van Tunicha (in het noord-westen van New Mexico). Op 31 oktober slaat compagnie K haar tenten op dichtbij het dorp van Tunicha en gaat weer op weg bij zonsopgang en komt op 13 november aan in Fort Defiance (in het noord-oosten van de huidige staat Arizona). Kolonel Edwin V. Sumner had deze post laten oprichten in september 1851 in het hart van het gebied van de Navajo's¹¹. Is het met het oog op deze expeditie of als gevolg van deze missie dat Edmond Noirsain van de rang van gewone soldaat opklimt tot die van regimentsverpleger (*hospital steward*). Het trimesterieel rapport van oktober 1857 inzake het personeel van Fort Stanton vermeldt hem in deze capaciteit¹².

Compagnie K verlaat Fort Defiance op 28 november 1857 en installeert zich op 31 december 1857, na een mars van 75 kilometer, in Camp Cariso (New-Mexico). De auteur van de *History of the 8th U.S. Infantry* vermeldt geen enkel bloedig feit inzake de activiteiten van de compagnie van Noirsain van 1857 tot 1859. Alles wijst er op dat de compagnie zich op 1 januari 1860 zich nog steeds te Camp Cariso bevond, want het is precies op die datum dat ze haar valiezen pakt en richting Fort Stanton trekt, waar ze arriveert op 13 januari. Ondertussen is het hoofdkwartier van het regiment sinds 1 januari 1860 verplaatst naar Fort Davis (Texas). Een volstrekt tijdelijke installatie, want op 11 juni 1860 wordt het verplaatst naar de oude gebouwen van Alamo in San Antonio. Op 30 augustus 1860 wordt Edmond Noirsain eervol ontslagen en, tenzij er informatie opduikt die het tegendeel beweert, vertrekt hij dan naar Pennsylvania omwille van redenen die alleen hij zelf kent¹³.

Tot 1860 beperkt de medische ploeg van een Amerikaans regiment zich tot één regimentsarts (*regimental surgeon*) en eventueel enkele medische assistenten (*assistant surgeons*). Gewoonlijk kiezen deze uit de troepen diegene die het best geschoold zijn om de functie van verpleger in te vullen. De benoeming van Edmond Noirsain in deze functie nodigt ons uit om dieper in te gaan op de rol van *hospital steward* (militaire verpleger), een personage dat zelden geprezen werd, maar doorslaggevend was in het overleven van de betrokken soldaten in Texas. In 1856 autoriseert het Amerikaanse Congres zijn minister van Oorlog om zoveel *hospital stewards* te benoemen als hij nodig acht en het kent hun de rang en de solde van een onderofficier eerste klasse toe. De promotie van de soldaat Edmond Noirsain tot de functie van *hospital steward* in 1857 is waarschijnlijk het resultaat van deze beslissing. In de praktijk verandert de creatie van deze positie niets, vooral niet in de garnizoenen van de *The Great Plains* waar de dokters de meest intelligente kerels uit de troepen blijven kiezen om hun ziekenboegen te managen.

Dokter Albert J. Myer, die dienst doet in verschillende posten in Texas van 1854 tot 1857, is de eerste militaire arts die de functie van *hospital steward* definieert, tegen

¹¹ Wilhem, op. cit., pp. 49-50.

¹² *US Returns from Military Posts, 1806-1916, Record for Edmond Noirsain for October 1857*. Ancestry.com.

¹³ Wilhem, op. cit., pp. 50, 54-5 ; *US Returns from Military Posts, 1806-1916, Record for Edmond Noirsain for the month of July 1860*. Ancestry.com.

de oppositie van de officieren in, want die verfoeien het om het te moeten stellen zonder hun best opgeleide mannen. Kort voor en tijdens de secessieoorlog creeert het leger tijdelijk deze functie op het niveau van het regiment, maar het is pas in 1887 dat ze deze officieel maakt in haar medische branche. De graad van *hospital steward* wordt gelijkgeschakeld aan die van adjudant. Hij commandeert en overziet de ambulanciers, de niet gekwalificeerde verplegers en de onderofficieren van de medische dienst. Deze « medische adjudant » valt niet meer onder een compagnie en maakt deel uit van de generale staf van het regiment¹⁴.

Rapport van Dr Myer waarin hij de opdracht van de hospital stewards definieert :

« Net zoals een sergeant-majoor is de *hospital steward* de assistent van een officier die het bevel voert over een sectie. Hij moet in staat zijn om de boeken te managen, de papieren (...) en alle producten die gebruikt worden. Hij moet niet alleen de reglementen kennen van de gezondheidsdienst en wijze waarop de maaltijden bereid worden, maar hij moet ook toezicht houden op het onderhoud van de soldatenkwartieren en in staat zijn om het onderscheid te maken tussen de medicijnen die in gebruik zijn (...) Zijn rol bestaat er uit om de wonden te verbinden en om de symptomen van de ziekten op te merken, iets wat hij pas op termijn kan leren en door de instructies van de medische officieren te volgen¹⁵. »

We zullen niet alle gebreken oplistten waarmee de Amerikaanse militaire medische dienst geconfronteerd werd, maar enkel de belangrijkste verwondingen en ziekten die Edmond Noirsain in Texas te behandelen had. De verwondingen waren het resultaat van ongevallen, maar ook van pijlen en kogels. Tot na de burgeroorlog volharden de indianen van de Plains en meer precies die van Texas in het vervaardigen van pijlen van silex die het vlees uiteenrijten. Deze indianen van het Zuid-Westen zijn nauwelijks geëvolueerd sinds hun voorouders 10 000 of 12 000 jaar eerder de Beringstraat zijn overgestoken.

Pijlpunten, Texas. (<https://www.etsy.com>)

Ze hebben nog steeds geen ijzerbewerking ontdekt en hun overleven hangt af van extreem primitieve werktuigen op basis van gepolijste steen en van tanden, hoorn en botten. Men heeft ontdekt dat men lang voor de aankomst van blanken in het gebied van de Grote Meren enkele groepen of clans natuurlijke koper scheidden met stenen bijlen om er pijlpunten van te maken, maar die vonden geen brede toepassing. Veel van hun rudimentaire werktuigen gaan heel erg lang mee. In de foto's van zijn *North American Indians of the Plains*, genomen aan het einde van de XIX^{de} eeuw, toont Carl Wissler

¹⁴ Agnew, op. cit., pp. 108-111.

¹⁵ Scheips P.J., *Albert J. Myer, an Army Doctor in Texas, 1854-1857*, pp. 16-7, in « *Southwestern Historical Quarterly* », vol. 82-1-1978.

twee indianen die een bizonhuid bewerken met silex¹⁶. Zo'n achterstand is verbazend, want de bewerking van metalen verschijnt op ons continent aan het begin van het Chalcolithicum (3 000 à 1 800 jaar voor onze tijdsrekening). Deze culturele stagnatie van de indianen van de *Plains* verbluft ons helemaal als we hen vergelijken met de Chavins van Peru, die 2 800 jaar geleden tempels bouwden, de techniek van het brons onder de knie hadden, keramiek konden bakken, wol weefden en zilveren stukken beitelden. Nog sterker : stammen in Niger smolten reeds 3 500 jaar geleden ijzeren wapens en werktuigen¹⁷.

In de jaren 1850 bleken de punten van silex vaak dodelijk, omdat de indianen ze niet zorgvuldig polijsten en ze het vlees uiteentreten. Als de pijlen in stukken braken op een bot of niet onmiddellijk verwijderd werden, werden de pezen die hen vasthielden week door het contact met het bloed en zo blijft de silex zitten in het lichaam van het slachtoffer als men de schacht van de pijl er uit trekt¹⁸.

Kogels die in het lichaam zaten, veroorzaakten vaak gangreen door het gebrek aan doeltreffende ontsmetting voor open wonden. Infectieziekten, vooral dysenterie en cholera, decimeerden het Amerikaanse leger, omdat haar medische korps tot 1880 niet wist dat deze plagen het resultaat waren van water en voedingsmiddelen die niet geschikt waren voor consumptie. Malaria en tyfus (niet te verwarren met buiktyfus) waren minder dodelijk maar verzwakten ook de rangen van het leger. Het is pas in 1896 dat dokters zich ervan bewust raken dat malaria het resultaat is van beten van bepaalde muggen die in de buurt van waterpoelen leven. Tyfus wordt veroorzaakt door luizen en vlooien en is dus het gevolg van de vuiligheid door de nalatigheid van de soldaten in de vervallen posten van New-Mexico en het westen van Texas.

Het dagelijkse leven in deze fortjes werkt ook heel wat reumatisme in de hand, gezichtsandoeningen, ademhalingsproblemen en ook huidallergieën veroorzaakt door het klimaat en het ongedierte. Beten van ratslangen die weelderig tieren in de omgeving van de forten zijn meestal dodelijk, ondanks de fameuze « plaasters » van indianen, die net zoals de Afrikaanse remedies enkel de goedaardige beten genezen¹⁹.

Gezien de hoofdverpleger deel uit maakt van de generale staf van de 8ste infanterie volstaat het om de omzwervingen van compagnie K in Texas en New-Mexico te volgen om te weten waar Noirsain zich bevindt. Hij neemt aan geen enkel groot gevecht tegen de Comanches, de Apaches of de Kiowa's deel, want er vonden er nauwelijks plaats. Meestal gaat het om schermutselingen tussen een Amerikaans eskader en een klein groepje indiaanse rovers. In 1996 maakte Thomas Smith interessante statistieken op over de gevechten tussen de indianen en de reguliere troepen in Texas. Aangezien de Comanches, Apachen en Kiowa's geen forten aanvielen, tenzij in de films, hadden ze enkel schermutselingen met de Amerikaanse cavalerie.

De constataties van Thomas Smith die onderaan volgen, heeft hij getrokken uit zijn compilatie van rapporten van toenmalige officieren en de studie over dit onderwerp door Francis B. Heitman. De Amerikaanse troepen van Texas leveren twee keer strijd

¹⁶ Wissler C., *North American Indians of the Plains*, p. 82. New York, 1922 en *The American Indian*, pp. 124-5. New York, 1917.

¹⁷ Bocoum H., *Aux origines de la métallurgie du fer en Afrique*, Unesco, 2002, passim ; Knauth P., *La Découverte du Métal*, pp. 83-5, 89-92, 127-133. Time-life, 1974 ; Wissler, *The American Indian*, pp. 253-54.

¹⁸ Wissler, *North American Indians*, op. cit., pp. 25-7, 58 ; Hodge F.W., *Handbook of the American Indians North of Mexico*, vol. 1 : pp. 90-94, 159-160. Washington D.C., 1907 ; Camps G., *Introduction à la préhistoire*, p. 49. Paris, 1982 ; Fehrenbach J.R., *Comanches, the Destruction of a People*, pp. 116-9, 123-5. New York, 1974 ; Wallace E. & Hoebel E.A., *Les Comanches, Princes des Plaines du Sud*, p. 119. Paris, 1995.

¹⁹ Agnew, op. cit., pp. 130-8.

in 1855, veertien keer in 1856, negentien keer in 1857, drie keer in 1858, acht keer in 1859 en negen keer in 1860. In diezelfde periode presteert de 2nd U.S. Cavalry in haar eentje zesendertig missies, of 43 % van alle acties in Texas. Heitman merkt op dat in dezelfde periode bij 37 % van de indiaanse raids zelden meer dan een dozijn krijgers betrokken zijn en dat 49 % van de detachementen die op missie gestuurd worden minder dan 20 soldaten tellen. In 80% van de gevallen staan ze onder het bevel van een luitenant en in de andere gevallen volstaat een doorwinterde sergeant om de verkenning in goede banen te leiden. Deze missies duren in 82 % van de gevallen niet langer dan tien dagen. Amerikaanse soldaten liepen de meeste risico's in Texas, want daar heeft een soldaat twee keer meer kans om zijn huid te verliezen. Tussen 1849 en 1860 zijn 17 % van de militairen die gedood of verwond worden in Texas officieren terwijl hun klasse in het geheel van de Amerikaanse operaties maar 4 % verliezen oploopt²⁰.

Noirsain duikt impliciet op in het minutieuze rapport dat inspecteur-generaal James K.F. Mansfield opmaakt over de staat van het materieel, het aantal en de functies van de aanwezige en afwezige manschappen in elke post die hij in Texas en New-Mexico bezoekt, kort voor de burgeroorlog. Hij merkt op dat *een ingelijfde werd toegevoegd aan de medische dienst* van Fort Davis waarvan het garnizoen bestond uit twee compagnieën van de 8ste infanterie. Niets laat toe om te concluderen dat de vermelde ingelijfde Edmond Noirsain was, maar twee elementen wijzen toch in die richting. Mansfield vermeldt maar één geval waarbij een « ingelijfde » van het 8ste regiment werd toegewezen aan de medische dienst van zijn regiment te Fort Davis. Bovendien is Edmond Noirsain, volgens de rollen van dit regiment, de enige ingelijfde die deze functie van hospital steward bekleedt in deze post ten tijde van de inspectie van generaal J.K.F. Mansfield²¹.

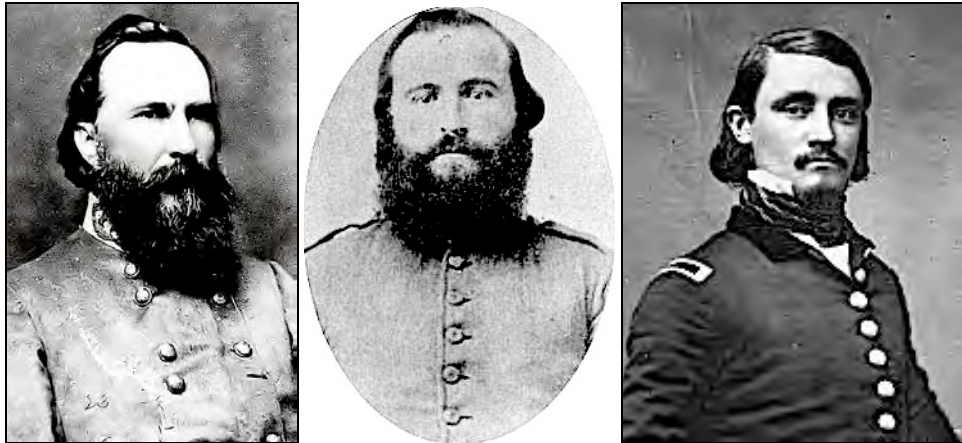

Fort Davis (Texas A & M University Press). Schilderij Arthur T. Lee. Hij diende in het fort toen hij een luitenant van het 8th regiment was. Twee bedrijven van de 8th regiment vormde het garnizoen van het fort. Volgens de inspecteur J.K.F. Mansfield, Noirsain was waarschijnlijk de gewone soldaat bevorderd tot de post van de medische dienst.

²⁰ Smith T., *U.S. Army Combat Operations in Indian Wars of Texas*, in « Southwestern Historical Quarterly », vol. 99, n°4 de 1996 ; Heitman F.B., *Chronological list of battles, actions in which troops of the Regular Army have participated, and troops engaged*, U.S. Government Printing Office, 1903.

²¹ Bowden, *The Exodus of Federal Forces from Texas, 1861*, pp. 8-10. Austin, 1986.

In de loop van zijn vier jaren in Texas kruisen de wegen van Noirsain zeker met die van de officieren van zijn regiment die later generaals worden in het Geconfedereerde leger, met name kapitein James « Pete » Longstreet en zijn luitenanten George E. Pickett (die na het leiden van zijn lading Gettysburg beroemd werd) en James McIntosh in dienst te Fort Bliss (Texas). De eerste dient tot 1861, de twee andere tot 1855 en 1856²².

Van links naar rechts : James Longstreet en James McIntosh in Verbonden uniform.
Rechts : geüniformeerde luitenant George E. Pickett van het federale leger in 1860.
(National Archives)

In Texas hebben zijn de forten niet omringd door een pallisade, ze lijken op kleine dorpen waar pioniers pauzeren tijdens hun lange trektocht naar Californië. (National Archives)

In die tijd telt het 8ste infanterieregiment ongeveer 500 officieren en soldaten. De contacten tussen de verschillende elementen van hetzelfde regiment moeten dus frequent geweest zijn. Als onderofficier eersteklas bekleedt *hospital steward* Noirsain een functie die hem in staat stelt om geprivilegeerde relaties te onderhouden met de

²² Cullum G.W., *Biographical Register of the Officers and Graduates of U.S. Military Academy from 1802 to 1867*, réf. 1164, 1330, 1449, New York 1867.

jongere officieren van zijn eenheid. We hebben gezien dat hij zich op 30 augustus 1860, als hij terug wordt overgeleverd aan het burgerleven, en voorzien van de Amerikaanse nationaliteit, installeert in Harrisburg in Pennsylvania. Wat een geluk voor hem, maar hoe spijtig voor zijn nakomelingen dat hij niet een jaar langer is gebleven in zijn regiment, want hij had ons anders kunnen vertellen over zijn eerste contact met de militie van de slavenhouders.

Op 8 mei 1861, nemen de Texanen van generaal Earl Van Dorn de luitenant-kolonel Isaac V.D. Reeve en de zes compagniën van zijn 8ste infanterie (garnizoenen van de forten Bliss, Quitman en Davis) gevangen die op weg zijn naar Texaanse kust om aan boord te gaan van het transportschip die hen had moeten repatriëren naar het Noorden. De officieren worden het jaar daarop vrijgelaten onder ede terwijl de manschappen wortel schieten in verschillende krijgsgevangenkampen in Texas tot ze in februari 1863 uitgewisseld worden. Niet iedereen deelt dat trieste lot, want enkele van de *gentlemen officers* van het regiment, diegene die afkomstig zijn uit het Zuiden, nemen dienst in het Geconfedereerde leger met een hogere graad, nog voor hun ontslagbrief - als die er al was - terechtkomt bij de federale minister van Oorlog²³.

Tijdens zijn diensttijd in de 8ste infanterie kende Noirsain misschien een zekere Vallet die in zijn compagnie zat en die opgesloten werd, omdat hij de rebellen inlichtingen had bezorgd over de verdedigingswerken van Fort Union (New-Mexico). Daarnaast kende Noirsain zeker Gabriel Paul, de vroegere majoor van zijn regiment, die het bevel voerde over Fort Union toen zijn garnizoen de voortgang blokkeerde van het leger van Sibley te Glorieta Pass, op 28 maart 1862²⁴.

Noirsain bevindt zich nog in Harrisburg als de Geconfedereerden in april 1861 de vijandelijkheden openen met het bombardement op Fort Sumter in South-Carolina. Dit fort ligt in de baai van Charleston. Het eilandje waarop het fort staat werd volkomen wettelijk gekocht door de federale minister van Oorlog in 1841. Noch South-Carolina noch de Geconfedereerde regering hadden dus het recht om het bezit ervan op te eisen, zelfs al had het een strategische ligging. Van zodra de overgave van het fort bekend raakt in het Noorden, wordt Edmond Noirsain razend, want op 27 mei 1861 neemt hij voor drie jaar dienst in het 2de regiment van de *Pennsylvania Reserves*, deze keer als hoofdverpleger, een specialiteit die pijnlijk ontbreekt in de eenheden die Lincoln opricht om de zuidelijke agressie te bestraffen.

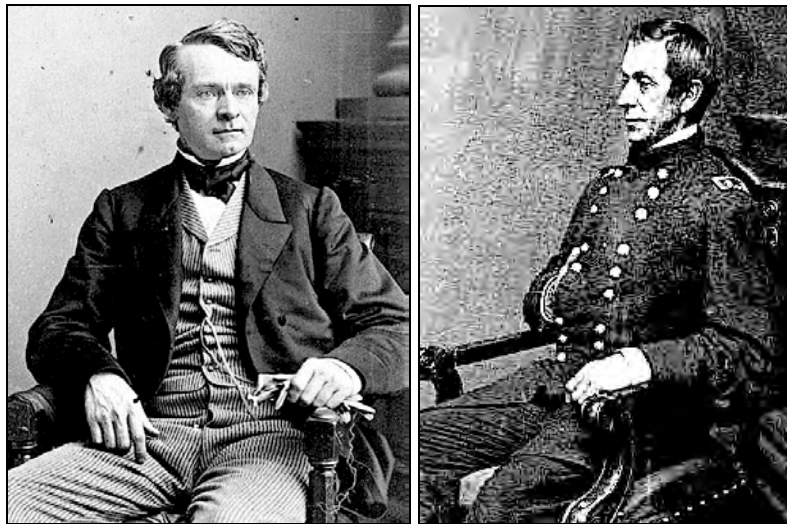
Wie zijn de *Pennsylvania Reserves* ? Na het bombardement op Fort Sumter verzoekt Lincoln de gouverneurs van de noordelijke staten om hem 75 000 man te leveren om de rebellie van de slavenhouders te onderdrukken. Pennsylvania vervult erg snel de quota van zijn vrijwilligers. Tegelijkertijd adviseert Robert Patterson, de commandant van de militie van Pennsylvania, gouverneur Andrew Curtin om 25 extra regimenten te rekruteren voor een duur van drie maand, omdat hij denkt dat de oorlog heviger zal zijn dan men algemeen vermoedt. Zijn oproep maakt de inwoners van Pennsylvania enthousiast en ze stromen toe uit alle hoeken.

Op 30 april beslist de minister van Oorlog om in het reguliere leger geen soldaten meer toe te laten die slechts ingeschreven zijn voor drie maand. Gouverneur Curtin stuurt hen echter niet naar huis en op 15 mei beveelt hij, met de goedkeuring van zijn

²³ Bowden, op. cit., pp. 106-16.

²⁴ Wilson R.H., *The 8th Regiment of Infantry*, www.usregulars.com/8us.html ; Wilson J.P., *When the Texans Came, Missing Records from the Civil War in the Southwest, 1861-1862*, pp. 96-7, University of New Mexico Press, 2001 ; Frazier D.S., *Blood and Treasure, Confederate Empire in the Southwest*, pp. 38-9. Texas A&M University Press, 1995.

kamers, om dertien regimenten infanterie, één regiment cavalerie en één regiment artillerie te bewapenen op kosten van de Staat. Deze regimenten krijgen de naam *Pennsylvania Reserves* aangezien ze niet ingedeeld worden in het reguliere leger. Het decreet dat deze vijftien regimenten schept, stipuleert dat een zekere George A. McCall het bevel zal voeren met de rang van majoor-generaal van de militia. Deze West Pointer vocht eerder tegen de Seminole indianen en nam deel aan de oorlog tegen Mexico. Gouverneur Curtin beveelt hem om zich naar Harrisburg te vervoegen om de rekrutering en de organisatie van de nieuwe eenheden te overzien²⁵.

Andrew G. Curtin, gouverneur van Pennsylvania en Generaal George A. McCall.
(National Archives)

De foto van Edmond Noirsain, bovenaan dit artikel, dateert waarschijnlijk uit mei 1861, ten tijde van de vorming van het 2de regiment van de *Pennsylvania Reserves*. Zijn tenue is niet al te reglementair, maar de historici van het regiment, Alice J. Gayley en Evan M. Woodward hebben daar de volgende verklaring voor :

« Het merendeel van de mannen ontving flanellen hemden en verschillende kledingstukken die de kerkelijke gemeenschappen van de stad hadden geleverd. Men schat deze kledijleveringen op 4 572 stukken²⁶. »

Laten we het in achterhoofd houden dat de minister van Oorlog inderdaad noch wapens noch uniformen leverde aan de militia's van de individuele Staten en aldus hadden die de vrijheid om zelf aparte uniformen te kiezen voor hun eigen troepen. Om die reden gaan bepaalde noordelijke regimenten gekleed in het grijs tijdens de veldslag bij Bull Run in Virginia (21 juli 1861) en bij Wilson's Creek in Missouri (10 augustus 1861). Bepaalde Geconfedereerde regimenten dragen trouwens nog blauwe uniformen tijdens de slag bij Shiloh in 1862.

Op 30 mei 1861 beveelt generaal George A. McCall aan de zeven eerste compagnieën van het 2de regiment van de *Pennsylvania Reserves*, allemaal gerekruteerd te Philadelphia, om zich te hergroeperen op de open terreinen gesitueerd tussen de stad

²⁵ Bates S.P., *History of Pennsylvania Volunteers, 1861-65*, Kessinger Publ., 2007 ; Sypher J.R., *History of the Pennsylvania Reserves*, pp. 44-62, Lancaster, Pa., 1865.

²⁶ Woodward, *Our Campaigns*, pp. 14-7 ; Gayley A.J., *Second Pennsylvania Reserves*, www.paroots.com/pacw/reserves/2ndres/2dresorg.html.

Easton en de rivier de Lehigh in de county van Northhampton om hun training aan te vatten. Terwijl de officieren de troepen opleiden, vaccineren mijn voorouder en zijn collega-verplegers, onder supervisie van Dr. Thomas B. Reed, de soldaten tegen mazelen, pokken en tyfus. Dit zijn de meest dodelijke ziekten onder de rekruten die van het platteland afkomstig zijn²⁷.

In zijn werk over het medische korps van het noordelijke leger vermeldt George W. Adams dat het hoge sterftcijfer tijdens de opleidingsperiode van de rekruten voornamelijk het resultaat is van het gebrek aan lichaamshygiëne, het graven van latrines bij stromen drinkbaar water, het inlijven van mannen die niet geschikt waren voor het militaire leven en vooral van de slechte vorming van de dokters. Enkel een onder hen hebben nog nooit een amputatie verricht en hebben geen benul van koorts ten gevolge van brak water²⁸.

Josiah R. Sypher merkt op dat de Pennsylvania Reserves de beste medische ploeg van het leger van de Potomac in dienst nemen, dankzij de extreme rigueur van de commissie die hen moet aanstellen. Deze commissie bestaat uit de dokters J. King uit Pittsburg, G. Dock uit Harrisburg en D.H. Agnew uit Philadelphia. Van de zestig kandidaten die zich presenteren weerkomt de jury er slechts vijftien voor de functie van hoofdverpleger en dertig als assistenten²⁹.

Dankzij de inzet van generaal McCall schiet de organisatie van de Pennsylvania Reserves erg goed op. Op 21 juni 1861 snellen twee van zijn regimenten, waaronder dat van Edmond Noirsain (het 2de) het 21ste Indiana ter hulp dat in de penarie zit in Cumberland, Maryland. Het is op deze plek dat het 1ste en het 2de regiment van de Pennsylvania Reserves de eerste schoten van de vijand afslaan, in dit geval van een detachement cavaleristen uit Virginia dat verrast wordt terwijl het de plek aan het plunderen is. Nadat ze een harde les hebben geleerd en verschillende mannen verloren hebben, maken de Virginiërs zich uit de voeten zonder nog verder aan te dringen³⁰.

Vierteen juli 1861 is een grote dag voor de *Pennsylvania Reserves* want ze bekomen eindelijk hun blauw uniform en ze paraderen voor de ogen van gouverneur Andrew G. Curtin. Misschien moest mijn voorouder lachen als hij zag dat bepaalde compagnieën van zijn regiment bij gebrek aan beter bewapend waren met « Belgian muskets » afkomstig uit Herstel, Luik. Een week later, na de ramp van de veldslag van First Bull Run, beveelt Winfield Scott, de opperbevelhebber van het federale leger, de andere eenheden van de *Pennsylvania Reserves* om zo snel mogelijk naar Washington te komen om een minimum aan militaire dekking te verzekeren voor het geval dat de vijand probeert om de stad in te nemen.

De federale regering ziet zich dus genoodzaakt om haar toevlucht te zoeken tot de overvloedige regimenten van Pennsylvania om de verliezen in deze eerste grote nederlaag te compenseren. Alle *Pennsylvania Reserves*, met uitzondering van het 4de, trekken dus samen naar de hoofdstad, eind juli 1861. Ze hergroeperen zich dichtbij Tenallytown, waar ze op 20 augustus te horen krijgen dat hun commando gesplitst wordt in twee brigades. Op 25 september 1861 wordt het regiment van Edmond Noirsain (het 2de *Pennsylvania Reserves*) ondergedeeld bij de eerste brigade van John F. Reynolds, die zelf deel uit maakt van McCall divisie³¹.

²⁷ Woodward, op. cit., pp. 17, 23 ; Sypher, op. cit., p. 315.

²⁸ Adams G.W., *Doctors in Blue, the Medical History of the Union Army in the Civil War*, pp. 19-21, 43, 49-50. Baton Rouge, 1952,

²⁹ Sypher, op. cit., p. 314.

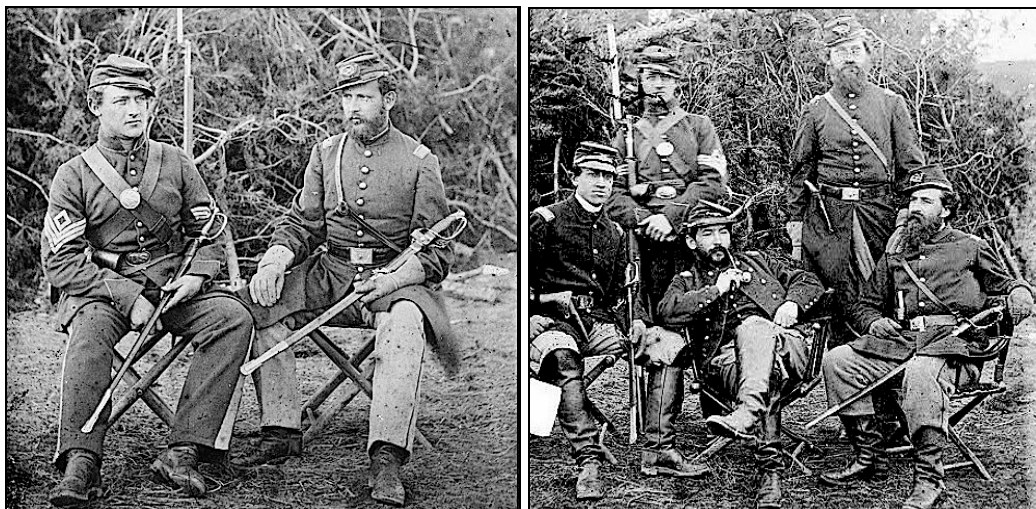
³⁰ Sypher, op. cit., pp. 74-6.

³¹ Sypher, op. cit., pp. 95-120.

2e régt. van Pennsylvania Reserves (31st Pennsylvania Infantry) in 1862 bij Washington D.C.
(National Archives)

Belgian Rifle cal. 70, Luik, voor het 2e regiment Pennsylvania Reserves (31st Pennsylvania Infantry)

Ook al behouden de *Pennsylvania Reserves*, zoals gebruikelijk is, hun oorspronkelijke benaming, wordt het 2de regiment toch ingelijfd in het nationale leger als zijnde het 31ste vrijwilligersregiment van Pennsylvania. Deze overplaatsing, die in gaat tegen de oorspronkelijke voorwaarden van hun indiensttreding, bevalt 320 leden van het 2de regiment niet en deze weigeren hun overplaatsing in de reguliere strijdkrachten te ondertekenen. Tegen hun actie valt juridisch gezien niets te zeggen, want de minister van Oorlog heeft niet de macht om hen met geweld in het nationale leger te drijven, want het Congres heeft de wet op de dienstplicht nog niet gestemd. De uitstoting van deze dienstweigeraars gaat gepaard met een georganiseerde vernedering : hun officieren verzamelen hen op een open stuk land en bevelen hun om hun wapens neer te leggen en hun kleren te verwijderen alvorens ze hun civiele plunjes kunnen recupereren om terug naar huis te keren³².

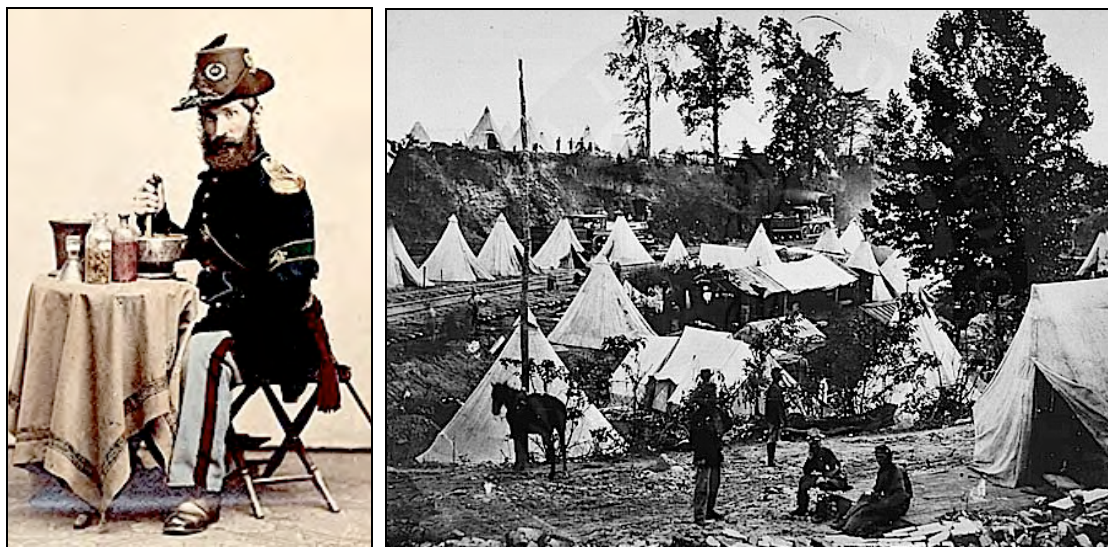
U.S. Civil War Soldiers, 1861-1865	
Name:	Edmund Noirsain
Side:	Union
Regiment	Pennsylvania
State/Origin:	
Regiment	2 Pennsylvania Res. Inf.
Name:	
Regiment Name	2nd Regiment, Pennsylvania Reserve Infantry
Expanded:	(31st Volunteers)
Company:	F&S
Rank In:	Hosp. Stwd.
Rank In	Hospital Steward
Expanded:	
Rank Out:	Hospital Steward
Rank Out	Hospital Steward
Expanded:	
Alternate	Edmund/Norsain
Name:	
Film Number:	M554 roll 92
Source Information: National Park Service. <i>U.S. Civil War Soldiers, 1861-1865</i> [database on-line]. Provo, UT, USA: Ancestry.com Operations Inc, 2007. Original date: National Park Service, Civil War Soldiers and Sailors System, online < http://www.itd.nps.gov/cvss/ >, acquired 2007.	
Description: This database contains the names of approximately 6.3 million soldiers who served in the American Civil War. In addition to their names, information that may be listed for each soldier includes regiment, company, and rank. Learn more...	

Signalement van Edmond Noirsain, 1861-1862. (Digitale archieven U.S. Army)
 Voor de vermelding Company, staat de afkorting F&S, die Field & Staff betekent (generale staf).

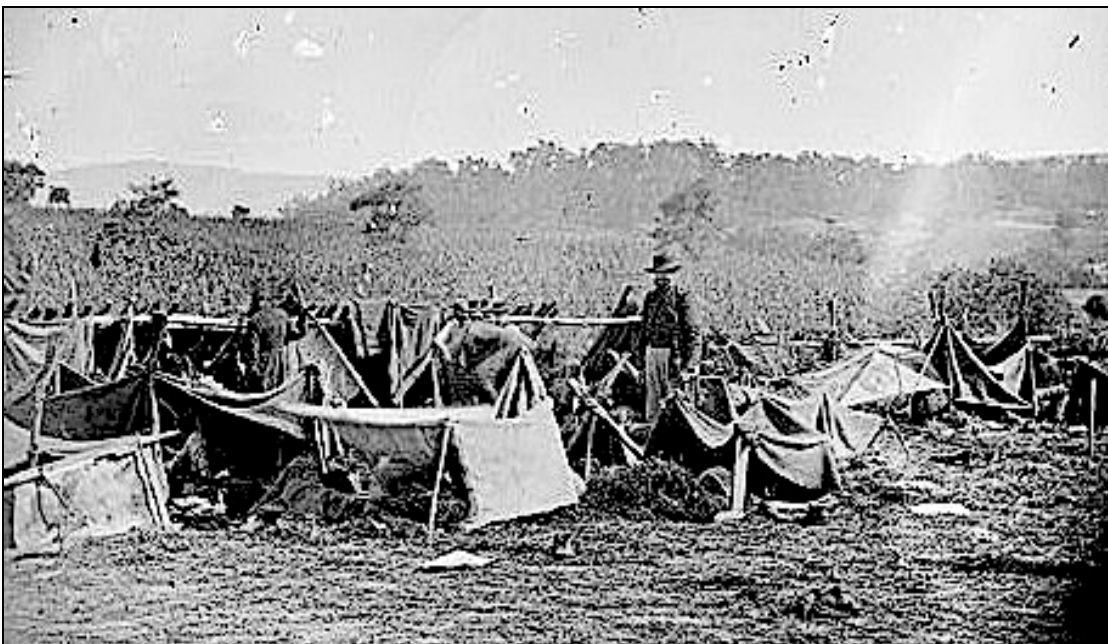
³² Woodward, op. cit., pp. 28-9.

Hospitaal dichtbij een slagveld - Hospital steward in veldtentue. (Library of Congress)

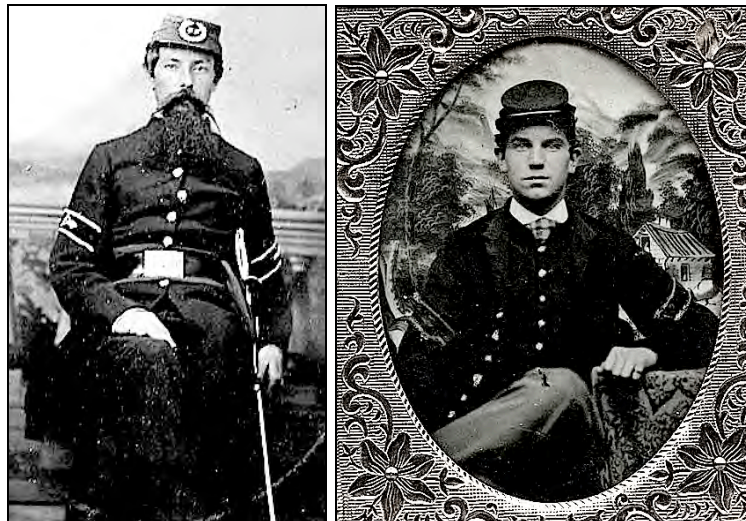
Hospital steward in vol ornaat 1860 en veldhospitaal voor een veldslag. (Library of Congress)

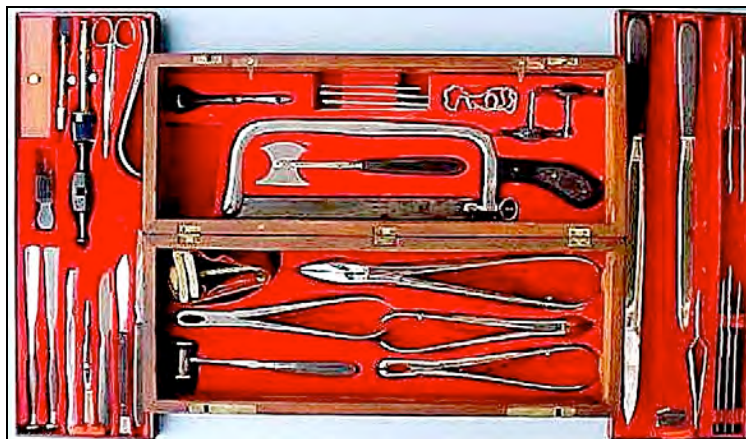
Eerstelijnszorgen. (Library of Congress)

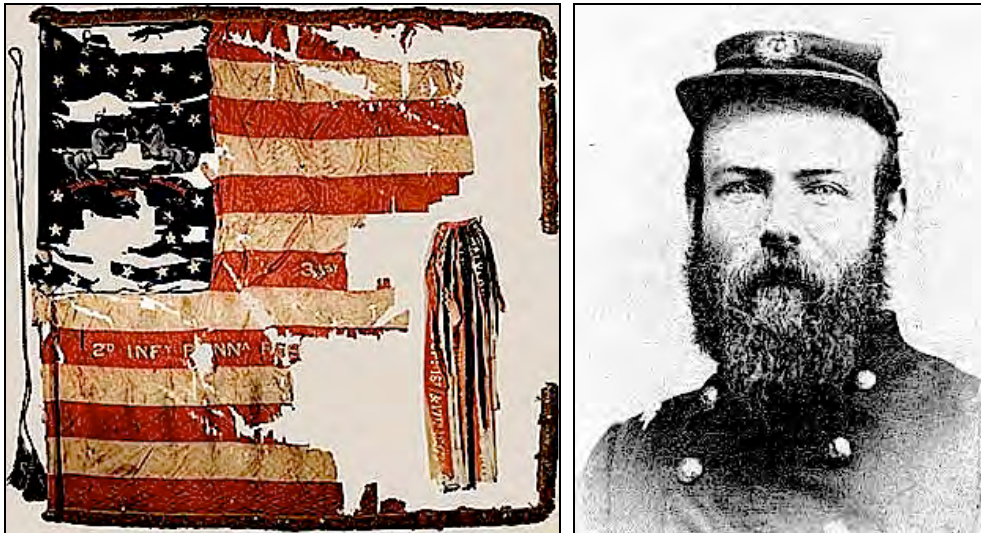
Medische basiskoffer van een *hospital steward* in het Amerikaanse leger in 1862. Inhoud van deze flesjes : jodium, terpentijn, kinine, aftreksel van opium met kamfer, morfine, opium en kwikchloride.
(www.lizcollinshistoryclasses.com)

Twee onbekende stewards van het U.S. leger in 1862. Beide personages dragen armbanden met vermelding van hun regulerende functie.
Van links naar rechts :
(<http://ozarkscivilwar.org/photographs/medical-steward>) en (ebay.com)

Surgeon's case U.S. Army 1862.
(<http://civilwarbattles.us/civil-war-trivia-and-stats/civil-war-surgery>)

Vlag van de 2nd Pennsylvania Reserves. (<http://www.pareserves.com>)
 Kolonel William McCandless van de 2nd Pennsylvania Reserves.
 (Library of Congress)

Op 25 september 1861 lijft majoor-generaal George B. McClellan het regiment van Noirsain in bij de eerste brigade van de divisie van McCall in het V^{de} korps van Nathaniel Banks van het leger van de Potomac. Dit korps is gedetacheerd in de vallei van de Shenandoah (Virginia) tot maart 1862. Hier volgt een overzicht van de brigades en de korpsen waarin Noirsain dient tot zijn demobilisatie :

- 1ste brigade van de 2de divisie van het I^{ste} Korps tot april 1862.
- 1ste brigade van het departement van de Rappahannock tot juni 1862.
- 1ste brigade van de 3de divisie van het V^{de} Korps tot augustus 1862.
- 1ste brigade van de 3de divisie van het III^{de} Korps tot september 1862.
- 1ste brigade van de 3de divisie van het 1ste Korps tot februari 1863.

Noirsain en zijn regiment missen de kans om deel te nemen aan de verhakkeling van de Geconfedereerde generaal Stonewall Jackson bij Kernstown in de vallei van de Shenandoah, op 13 maart 1862 (de rebellen verliezen 700 man, de Federalen - die in de meerderheid zijn - slechts 590), maar op 25 februari 1862 vertrekken Noirsain en zijn regiment te Washington D.C. Om uiteindelijk deel te nemen aan de volgende campagnes³³ :

- Seven Days (Virginia), 25 juni-1 juli 1862.
- Second Bull Run (Virginia), 29-30 augustus 1862.
- Antietam of Sharpsburg (Maryland), 6-24 september 1862.

Na de reorganisatie van het Federale leger door George B. McClellan bestaat het medisch personeel van een brigade duidelijk uit dokters en *hospital stewards*, maar ook uit muzikanten van de brigade en tien soldaten uitgelicht uit elke regiment. Deze soldaten en muzikanten nemen de taak van brancardiers op zich terwijl de dokters-onderofficieren de eerste zorgen toedienen aan de gewonden. De muzikanten verwerven snel de reputatie dat ze de klanken van hun instrumenten verkiezen boven de geluiden van de kanonnen. Aan het begin van de oorlog maakt het reglement van het leger de ambulances nog ondergeschikt aan de autoriteit van de chef van de legertrouwen en niet aan die van de hoofddokters. Men kan zich dus makkelijk de kost aan mensenlevens inbeelden

³³ Dyer, F.H. *Compendium of the War of the Rebellion, Official Records of the Federal and Confederate Armies, Reports of the Adjutant Generals of the Several States, the Army Registers and Reliable Documents*. Dyer Co, 1908.

van deze scheiding in de militaire administratie. Noirsain dient in het veldhospitaal van zijn brigade. In het beste geval bestaat dit uit tenten die niet al te ondoordringbaar zijn, maar meestal gaat het om dekens die uitgespreid liggen op de grond die overdekt worden door tentdoek dat haastig uitgestrekt hangt over bajonetten die dienst doen als piketten.

Konvooi van ambulances van het federale leger. (Library of Congress)

Tijdens een veldslag bestaat de rol van mijn voorvader als *hospital steward* er uit de nodige chirurgische instrumenten klaar te maken om met spoed te kunnen opereren en om de dosis chloroform, ether en opiaten te regelen bij bijzonder zware ingrepen. Tegelijkertijd, dus tijdens het verloop van de veldslag, verzorgt en verbindt de *hospital steward* de wonden die geen onmiddellijke ingreep vereisen. Het is ook hij die de verwijdering en de crematie van de geamputeerde ledematen overziet, tijdens de veldslag en erna. Deze menselijke resten stapelen zich immers op onder de operatietafels in de tenten. In die tijd is het medische korps vooral bang van wondsepsis. Men kent de gevolgen, maar men begrijpt de oorzaken ervan niet. Nadat ze hun gewonden haastig hebben verbonden op het slagveld, plaatsen de verplegers en hun helpers hen via water - of spoorwegen over naar de grote militaire hospitalen die meer comfort bieden en beter uitgerust zijn. De minister van Oorlog heeft er ingericht in de steden dichtbij rivieren en spoorwegknooppunten³⁴.

Bij het schrijven van hun oorlogsherinneringen brengen sommige dokters en soldaten van de *Pennsylvania Reserves* hulde aan de vriendelijkheid van de gewone Geconfedereerde soldaten nadat deze gevangen genomen werden. Ze geven echter lucht aan een sarcastische reserve tegenover de zuidelijke « gentlemen officers » en hun echtgenotes die « hun veel vijandigheid toonden en een oneindige wreedheid » in hun houding en hun meningen³⁵.

De legende die de Geconfedereerde soldaat een grotere vechtlust toekent in het gevecht, vloeit vooral voort uit de slechte structuur van het noordelijke leger, aangezien er - tenzij men een fanatieke aanhanger is van de *Lost Cause* - natuurlijk geen enkele reden is om te doen alsof een boer uit het Noorden fysiek en mentaal inferieur zou zijn

³⁴ Adams, op. cit., pp. 60-1, 64-7, 70-8, 118, 124-5, 139.

³⁵ Woodward, op. cit., pp. 117-8, 123.

aan een boer uit het Zuiden. Tot 1863 en zelfs nog later blijft de federale minister van Oorlog koppig nieuwe regimenten creëren van zodra hij mannen tekortkomt. Zijn zuidelijke evenknie integreert de nieuwe rekruten bijna systematisch in reeds bestaande regimenten. De noordelijke rekruten missen ervaring en hebben geen officieren die gehard zijn onder vuur. Als gevolg daarvan manoeuvreren ze slecht en panikerende vlug als ze bij hun eerste gevecht geconfronteerd worden met tegenstanders die omkaderd zijn door ervaren officieren³⁶.

De militaire archieven van Pennsylvania vermelden dat Edmond Noirsain op 31 oktober 1862 als zijnde *eervol ontslagen uit actief dienst* door de minister van Oorlog. Aangezien hij niet opduikt tussen de gewonden in de gevechten, denken we dat zijn terugkeer naar het civiele leven het resultaat is van een ernstig gezondheidsprobleem³⁷.

Wat verder terechtkomt van Edmond Noirsain is gehuld in nevelen. De burgelijke stand van de gemeente van Schaarbeek (Brussel) wijst alleszins uit dat hij is komen te overlijden op 20 mei 1868, op de leeftijd van 38 jaar. Zijn voortijdige verdwijning kort na zijn verrassende terugkeer naar zijn land doet ons vermoeden dat hij misschien een ziekte heeft opgelopen in het veld of in een militair hospitaal die er dan geleid heeft tot zijn vroegtijdige demobilisatie. Door zijn medische ervaring die hij opgedaan had in de loop van zes jaar dienst in de allerslechtste sanitaire omstandigheden en in militaire hospitalen beseftte hij misschien dat zijn dagen hoedanook geteld waren en misschien kreeg hij daardoor zin om terug te keren naar België. Laat ons niet vergeten dat tuberculose in die tijd ongeneeslijk is, en dat deze ziekte zowel de gewonden, de zieken en het medisch personeel treft in de legers van het Noorden en het Zuiden³⁸.

De zeldzame brieven van Edmond Noirsain raakten verspreid onder de leden van mijn familie in België en in Groot-Britannië. Enkele raken tijdens het « interbellum » vernietigd in een gedeeltelijke brand in de zaak van mijn grootouders langs vaderskant. Het is dus waarschijnlijk dat het epische parfum dat voortkwam uit de avonturen van Edmond Noirsain zijn neef Émile Noirsain (vijf jaar jonger dan hem) heeft aangespoord om zich in te schrijven in het Belgische regiment van kolonel Alfred Vander Smissen, dat tussen 1864 en 1867 Juárez bestrijdt in de strijdkrachten van Maximiliaan, maar dat is voer voor een ander verhaal.

³⁶ Adams, op. cit., p. 45.

³⁷ Woodward, op. cit., p. 262-7.

³⁸ Adams, op. cit., p. 214.